

Бурдик Олена Юріївна,
*аспірантка кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів, Україна*

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОБЛІКУ В АТП, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Дослідження облікових процесів на автотранспортних підприємствах, що здійснюють пасажирські перевезення показали, що вони до цього часу користуються морально застарілою парадигмою обліку, яка не відповідає ряду сучасних вимог і втратила свою актуальність, тому що не надається повної та всебічної інформації, необхідної для ведення управлінського обліку та складання інтегрованої фінансової звітності. Важливим чинником є те, що на сьогодні в Україні облік ведеться із врахуванням як національних, так і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Враховуючи цей факт, проф. М.М. Шигун зауважила, що на рівні країн світу формується нова сучасна парадигма інтернаціонального бухгалтерського обліку [4], яка буде сприяти запровадженню управлінського обліку та проведенню комплексного економічного аналізу фінансового стану і результатів діяльності підприємств. Це також позитивно, на наш погляд, вплине і на підвищення ефективності роботи АТП.

В умовах сталого розвитку також постає питання доцільності формування нової парадигми обліку. Так, проф. Н.М. Малюга у процесі розвитку обліку виділяє п'ять парадигм: 1) проста натуральна бухгалтерія, 2) камеральна бухгалтерія, 3) проста монетарна бухгалтерія, 4) подвійна статична бухгалтерія, 5) подвійна динамічна бухгалтерія [2]. Провівши аналіз їх змісту, ми вважаємо, що облік на АТП комунальної форми власності ведеться відповідно до змісту другої парадигми: камеральної бухгалтерії. Основним завданням такого обліку є облік доходів і витрат підприємства, ведення кошторису підприємства, облік державних асигнувань. Великим недоліком такого обліку є відсутність акценту на інформаційно-аналітичне забезпечення, яке зараз є пріоритетним для підприємств всіх форм власності.

На даний час облік на АТП має ряд проблем, однією з яких є відображення в обліку доходів з одночасним їх перекриттям сумами недоотриманих асигнувань та грошових компенсацій, що призводить до збільшення витрат діяльності підприємства і, як наслідок, збитковості. Такий недолік, на нашу думку, зумовлений тим, що інформаційне забезпечення підприємства повинно складатися не лише з облікових даних, а й даних управлінського обліку за центрами відповідальності, які б надавали інформацію для прийняття управлінських рішень.

Важливу роль також відіграє формування інформації для потреб економічного аналізу, де значне місце відводиться плануванню очікуваних доходів та реальної суми асигнувань і грошових компенсацій, оскільки

заплановані надходження у більшості випадків не відповідають фактичним. Через це, якою б не була за рівнем ефективності робота автогосподарств, завжди потрібно передбачати систему покриття витрат доходами від перевезень.

У зв'язку з впровадженням на підприємствах інтегрованої фінансової звітності необхідно удосконалювати облікові процеси в АТП не лише з точки зору прибутковості, а й для вирішення таких завдань:

- запровадження спеціальної звітності для співставлення фінансових даних щодо покриття збитків від перевезень пільгових категорій пасажирів;
- визначення основних ризиків діяльності автопідприємства з метою їх зменшення або ж уникнення;
- створення схеми покриття вимушених виробничих простоїв або вимушеного зменшення пасажирських перевезень, зумовлених надзвичайними ситуаціями;
- спрямування необхідних заходів, спрямованих на підвищення комфортабельності та екологічності рухомого складу;
- обов'язковий перегляд облікової політики підприємства з врахуванням змін в інформаційних потребах.

Інформаційні зміни, зумовлені запровадженням єдиного електронного квитка та встановленням на автобусах GPS-трекерів, вимагають запровадження електронних внутрішньогосподарських форм звітності. У зв'язку з науковими досягненнями людства у багатьох галузях, зокрема розвитком ІТ-технологій, змінюється і процес подачі інформації на її опрацювання. Так, проф. М. С. Пушкар зазначав, що внаслідок таких змін, кардинально змінилося внутрішнє і зовнішнє середовище, в якому функціонують підприємства, що призвело до зміни в системі обліку [3], з чим ми повністю погоджуємося і що ще раз доводить про необхідність створення нової парадигми обліку. Про важливість функціонування інформаційної системи в умовах дії сталого розвитку зазначають також і Є.К. Ковальчук та В.М. Панасюк, наголошуючи, що якість інформаційних ресурсів, а також ступінь їхнього використання належить до основних ознак адаптації підприємств до умов ринкової конкуренції [1].

Важливе значення також має обов'язкове впровадження внутрішньої управлінської звітності, як необхідного інструменту для формування інформаційної бази і проведення аналізу діяльності в аналітичному розрізі.

Список використаних джерел

1. Є.К. Ковальчук, В.М. Панасюк. Реформування системи бухгалтерського обліку, як умова ефективного управління. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16551/1/32-34.pdf>.
2. Н.М. Малюга. Періодизація розвитку бухгалтерського обліку на основі зміни парадигм // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2006. - № 1 (35). – С. 72-84.
3. М.С. Пушкар. Сутність інтелектуалізації облікової системи та структура інформаційних ресурсів підприємства // Вісник ТНЕУ. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008.- № 2. – С. 160-168.
4. М.М. Шигун. Парадигмальний розвиток системи бухгалтерського обліку // Часопис економічних реформ. – Харків: Науково-виробничий журнал, 2013. - № 3(11). – С.134-139.